Ҳисоб-китобларни инвентаризацияси

3.65. Ссудалар бўйича банклар, бюджет, харидорлар, мол етказиб берувчилар, ҳисобдор шахслар, ишчи ва хизматчилар, депонентлар ҳамда бошқа дебитор ва кредиторлар билан ҳисоб-китобларни инвентаризацияси тегишли ҳужжатлар бўйича қолдиқларни аниқлаш ва бухгалтерия ҳисоби счётларида қайд этилган суммаларнинг асослилигини синчиклаб текширишга асосланади. Комиссия дебитор ва кредиторлар счётлари бўйича қарзларнинг пайдо бўлиши, уларнинг реаллиги ва шундай бўлган тақдирда, даъво этиш муддатларини ўтказиб юборишда айбдор шахсларни аниқлайди.

«Мол етказиб берувчилар ва пудратчиларга тўланадиган счётлар» счётининг йўлдаги товарлар ва фактура қилинмаган моллар бўйича мол етказиб берувчилар билан ҳисоб-китоблар суммаларига доир қисми алоҳида синчиклаб текширилиши керак. У ҳужжатлар ва корреспонденцияланувчи счётлари билан мувофиқлашуви бўйича текширилади. Бунда фактура қилинмаган етказиб беришлар таркибида мажбуриятларни ҳисобга олувчи счётлар ёки олинадиган счётлар акс эттирилган суммалар ёки ҳақиқатда тўланган ва олинган, лекин йўлда деб ҳисобланувчи материаллар ва товарлар суммалари акс эттирилмаганлиги аниқлаштирилади.

Мол етказиб берувчиларнинг счётларида фактура қилинмаган моллар бўйича қолган суммаларга, ушбу счёт бухгалтерия томонидан текширилгач, мол етказиб берувчилардан счёт-фактуралар талаб қилиниши керак. Мол етказиб берувчилар

харидорларга счёт-фактуралар тақдим этишлари ёки уларни тақдим этмаслик сабабларини маълум қилишлари керак. Агар мол етказиб берувчида қарз бўлмаса, у буни харидорга маълум қилиши керак.

3.66. Ишчи ва хизматчиларга қарзлар бўйича ўз вақтида талаб қилиб олинмаган, депонентлар счётига ўтказилиши керак бўлган иш ҳақи суммалари, шунингдек, ишчи ва хизматчиларга ортиқча тўловлар суммаларини ва юзага келиш сабаблари аниқланиши керак.

3.67. Ҳисобдор шахсларга берилган суммалар инвентаризация қилинганда мақсадли фойдаланилишини ҳисобга олган ҳолда ҳисобдор шахсларга берилган бўнаклар бўйича ҳисоботлари, шунингдек ҳар бир ҳисобдор шахс бўйича берилган бўнаклар суммалари, уларни бериш саналари ва мақсадли фойдаланилиши текширилади.

3.68. Ишчи инвентаризация комиссияси ҳужжатли текшириш йўли билан қуйидагиларни ҳам аниқлаши керак:

банклар, хўжалик юритувчи субъект бўлимлари билан ҳисоб-китобларнинг айнанлиги;

баланс бўйича қайд этилган камомад ва ўғирликларга доир қарз суммалари тўғрилиги ва асослилиги ҳамда ана шу қарзни ундириш учун қабул қилинган чоралар;

баланс бўйича қайд этилган дебиторлик, кредиторлик ва депонентлик қарзлари суммаларининг тўғрилиги ва асослангани, шунингдек, дебиторлик қарзини мажбурий тартибда ундиришга даъволар тақдим этилганлиги;

муддати ўтган дебиторлик қарзи мавжудлиги сабаблари.